

прямої дії Конституції на всій території України.

Додатковою гарантією захисту прав і свобод людини є також міжнародні механізми захисту прав людини, до яких приєдналася Україна. Важливим кроком на цьому шляху стала ратифікація 17 липня 1997 року Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. [3; 4]. Відтепер громадяни України мають можливість звертатися до Європейського суду з прав людини за захистом своїх порушених прав. Крім того, приєднавшись у 1990 р. до Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р., Україна також визнала компетенцію Комітету ООН з прав людини щодо розгляду індивідуальних скарг громадян України за порушення їх прав і свобод. Також Конституція України юридично усунула всі нормативні перешкоди для забезпечення прав і свобод людини і громадянина закріпивши норми прямої дії, відповідно до яких звернення до суду для захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина безпосередньо гарантовано Основним Законом нашої держави.

На сучасному етапі концепція конституційного закріплення обов'язків людини і громадянина відповідає зразкам не тільки європейського, але і світового конституціоналізму. Адже чинна Конституція України реалізувала всі матеріальні положення актів міжнародного права про людину і насамперед Загальну декларацію людини, міжнародного пакту про громадянські та політичні права та міжнародного пакту прав про економічні, соціальні та культурні права, які є одним із найбільших досягнень людства ХХ століття. Конституційні обов'язки людини і громадянина – це взаємозв'язок особи і держави у правовій формі, яка обумовлюється стійким і зворотнім його характером. Соціальна цінність полягає у тому, що конституційні обов'язки є юридичним засобом виконання державою своїх функцій і тому вони сприяють захисту прав і свобод людини і громадянина.

1. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. № 55-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.09.2022).

2. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text> (дата звернення: 26.09.2022).

3. Федіна Н.В. Сучасні погляди на розуміння прав і свобод людини та громадянина в умовах реформування в Україні. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2015. № 4. С. 65-74.

4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 26.09.2022).

УДК 342.7+351.74

DOI: 10.31733/17-03-2023-117-118

Вікторія КИРИЧЕНКО

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник :

ст. викл. **Олена ЛОПАЄВА**

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ДИТИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Захист прав дітей є важливою складовою правоохоронної діяльності. Дотримання прав дітей є ключовим елементом під час взаємодії з правоохоронними органами. Основними принципами дотримання прав дітей у правоохоронній діяльності є: пріоритетність інтересів дитини, у будь-якій ситуації правоохоронні органи повинні надавати перевагу інтересам та потребам дитини, забезпечення безпеки дитини. Правоохоронні органи мають гарантувати безпеку дітей та забезпечувати їх захист від будь-яких форм насильства, зокрема, фізичної, психологічної, сексуальної та експлуатації [1].

Дотримання прав дитини у поліції є дуже важливою та серйозною проблемою. Права дитини включають право на повагу до гідності, на життя та на заборону катування та

жорстокого поводження. Для забезпечення цих прав, поліцейські мають дотримуватися певних протоколів та процедур при стиканні з дітьми.

Основні правила, які повинні дотримуватися поліцейські при стиканні з дітьми:

1. Поважати гідність дитини. Уникати дискримінації на підставі статі, раси, національності, мови, релігії, інвалідності та інших ознак.

2. Забезпечувати безпеку дитини. У разі небезпеки для дитини, поліцейський повинен прийняти усі можливі дії для припинення цієї небезпеки.

Згідно Закону України «Про охорону дитинства» від 26 квітня 2001 року [2] дитина - особа віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше. Поліція володіє важливою інформацією про дітей, які можуть бути під загрозою заподіяння шкоди, а також про тих, хто завдає такої шкоди. Вони зобов'язуються ділитися інформацією та розвідданими з іншими організаціями, якщо це необхідно для захисту дітей. Це включає відповідальність за те, щоб співробітники, які представляють поліцію на конференції з питань захисту дітей, були повністю поінформовані про випадок, а також мали досвід оцінки ризиків і процесу прийняття рішень. Так само вони можуть очікувати, що інші організації поділяться з ними інформацією та розвідувальними даними, якими вони володіють, щоб дозволити поліції виконувати свої обов'язки.

Служби у справах дітей повинні якнайшвидше повідомляти поліцію, якщо передана їм справа стосується кримінального правопорушення, скоєного або підозрюваного у вчиненні проти дитини [3]. Інші агентства повинні розглянути можливість обміну такою інформацією. Це не означає, що в усіх таких випадках потрібне повне розслідування або що обов'язково буде подальша участь поліції. Однак важливо, щоб поліція зберегла можливість отримати інформацію та отримати консультації, щоб переконатися, що всю відповідну інформацію можна взяти до уваги до прийняття остаточного рішення.

У спілкуванні з неповнолітнім і забезпеченні його нагальних потреб необхідно не забувати про надання йому правової допомоги, забезпеченні його прав і свобод у спілкуванні із зовнішнім середовищем (наприклад, необхідно з'ясувати причини, за яких неповнолітній опинився у даній ситуації; винних у цьому осіб; повідомити відповідального поліцейського у підрозділі поліції про ситуацію, що склалася; повідомити батьків або осіб, що їх замінюють, про місце перебування неповнолітнього; повідомити органи опіки та піклування про ситуацію, що склалася та ін.) [4], також поліцейський має застосовувати психологічні прийоми, спрямовані на збереження психоемоційного здоров'я неповнолітнього (наприклад, заспокоїти його; створити атмосферу надійності та впевненості в обставинах, що склалися, та власних діях, спрямованих на їх подолання; у дружній бесіді з'ясувати обставини, в які потрапив неповнолітній), оскільки психіка неповнолітніх осіб є нестійкою, а обставини, в яких опинилася неповнолітня особа, можуть спонукати до виникнення психологічних травм різної тяжкості.

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 21.03.23)

2. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> (дата звернення 21.03.23)

3. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 21.03.23)

4. Поліцейське піклування щодо неповнолітніх осіб: зміст та порядок застосування Портал освітньо-інформаційних послуг «Студентська консультація» URL: <http://studcon.org/policeyske-piklunnnya-shchodo-nepovnolitnih-osib-zmist-ta-poryadok-zastosuvannya-police-care-minors?page=1> (дата звернення 21.03.23)